

Inputdag TOEKOMSTBROUWERS

Scholen in actie voor een duurzame toekomst.

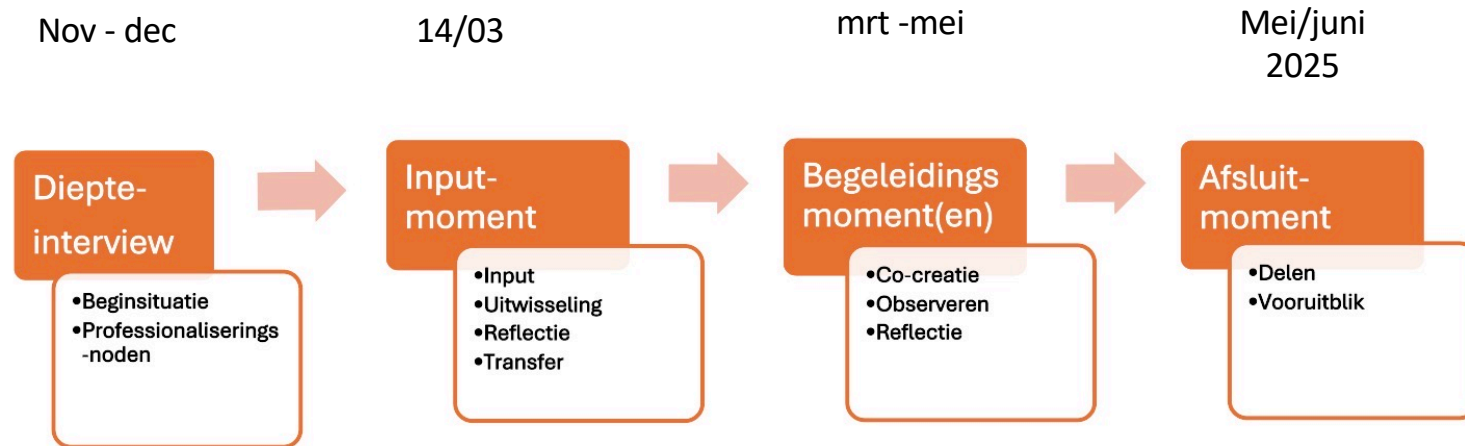
Vrijdag 14/03/2025

Agenda

- 9u30 – 9u45: Welkom & kennismaking
- 9u45 – 12u00: EDO carrousel
- 12u00-13u00: lunch
- 13u00 - 14u30: verkennen projectontwerper
- 14u30 – 15u30: uitwisseling projectontwerper
- 15u30 - 16u00: afsluiten & vooruitblik traject

Verloop traject

Noden

- (1) doelgerichte begeleiding en evaluatie van het leerproces
- (2) partnerschappen als middel tot leren
- (3) meer betrokkenheid/gedragenheid binnen het team
creëren: hoe word je een EDO–effectieve school?

VALIES

EDO carrousel:
maar kennis met
de EDO principes.

KU LEUVEN

Universiteit
Antwerpen

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

KATHOLIEK
ONDERWIJS
.VLAANDEREN

Educatie voor duurzame ontwikkeling

... is leren **denken over** en **werken aan** ...

op school leerlingen en leraren
uitrusten met competenties
om bewuste keuzes te maken
in functie van een leefbare wereld

(Uit: de vlag en de lading, LNE)

Wereldburgerschapseducatie

Wereldburgerschapseducatie heeft als doel jongeren tools aan te reiken om **in actie te komen voor** maatschappelijke verandering. We spreken van transformatief leren waarbij er wordt ingezet op **maatschappelijke en persoonlijke verandering**.

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

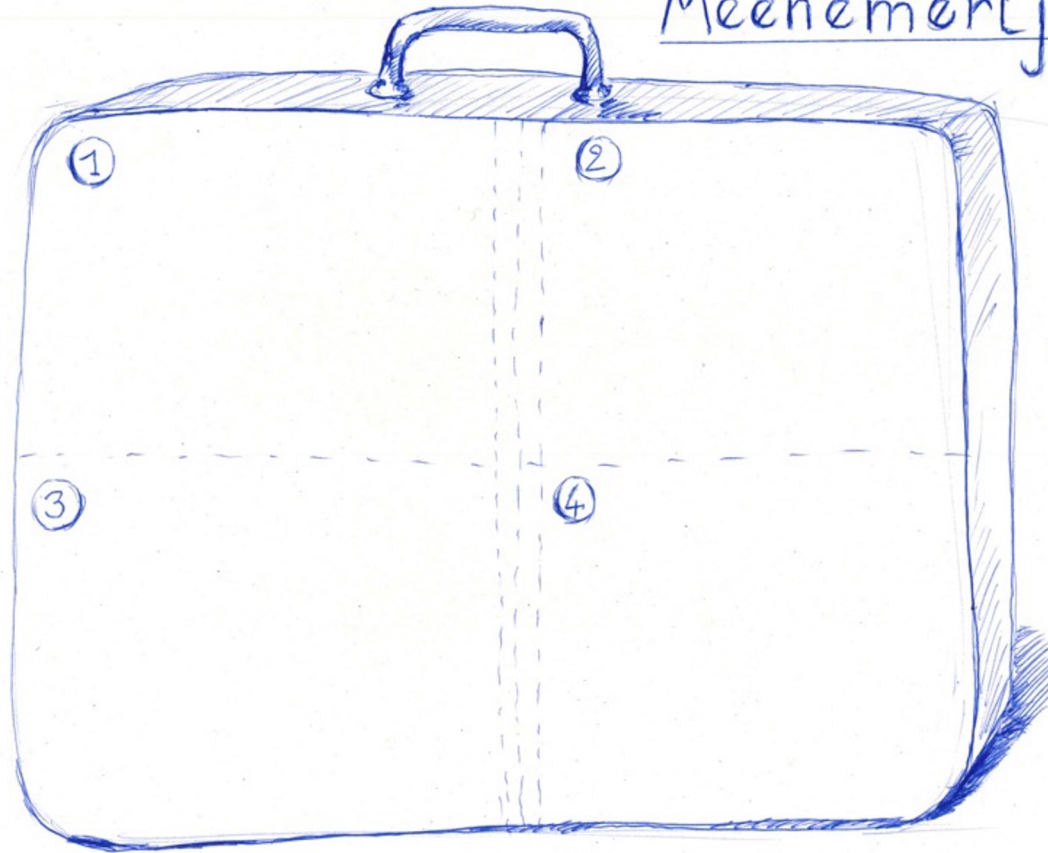

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

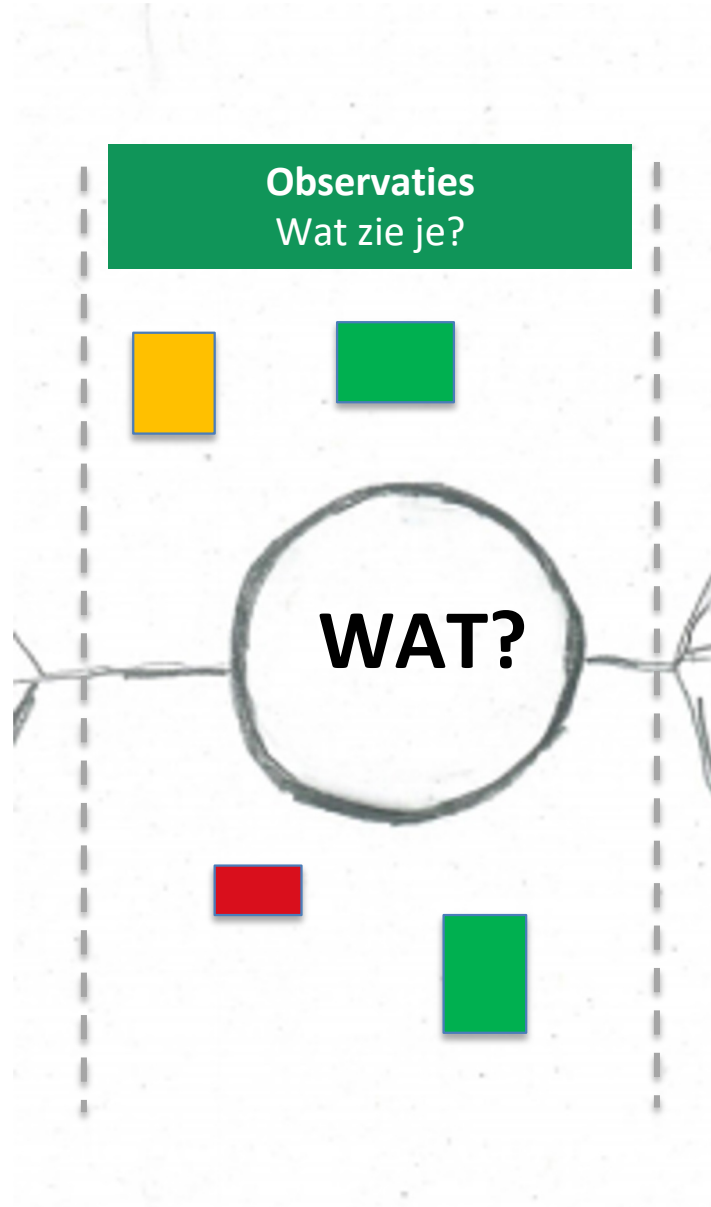
Meenemortjes.

Wat zie je? (5')

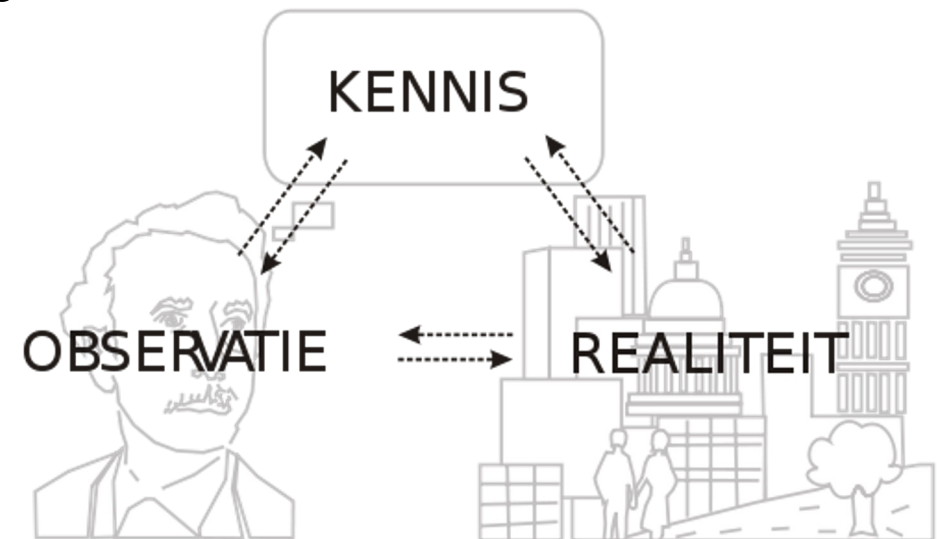
Wat zie?
Wat roept dit beeld bij je op?
Welke problemen/uitdagingen kun je
hieraan linken?

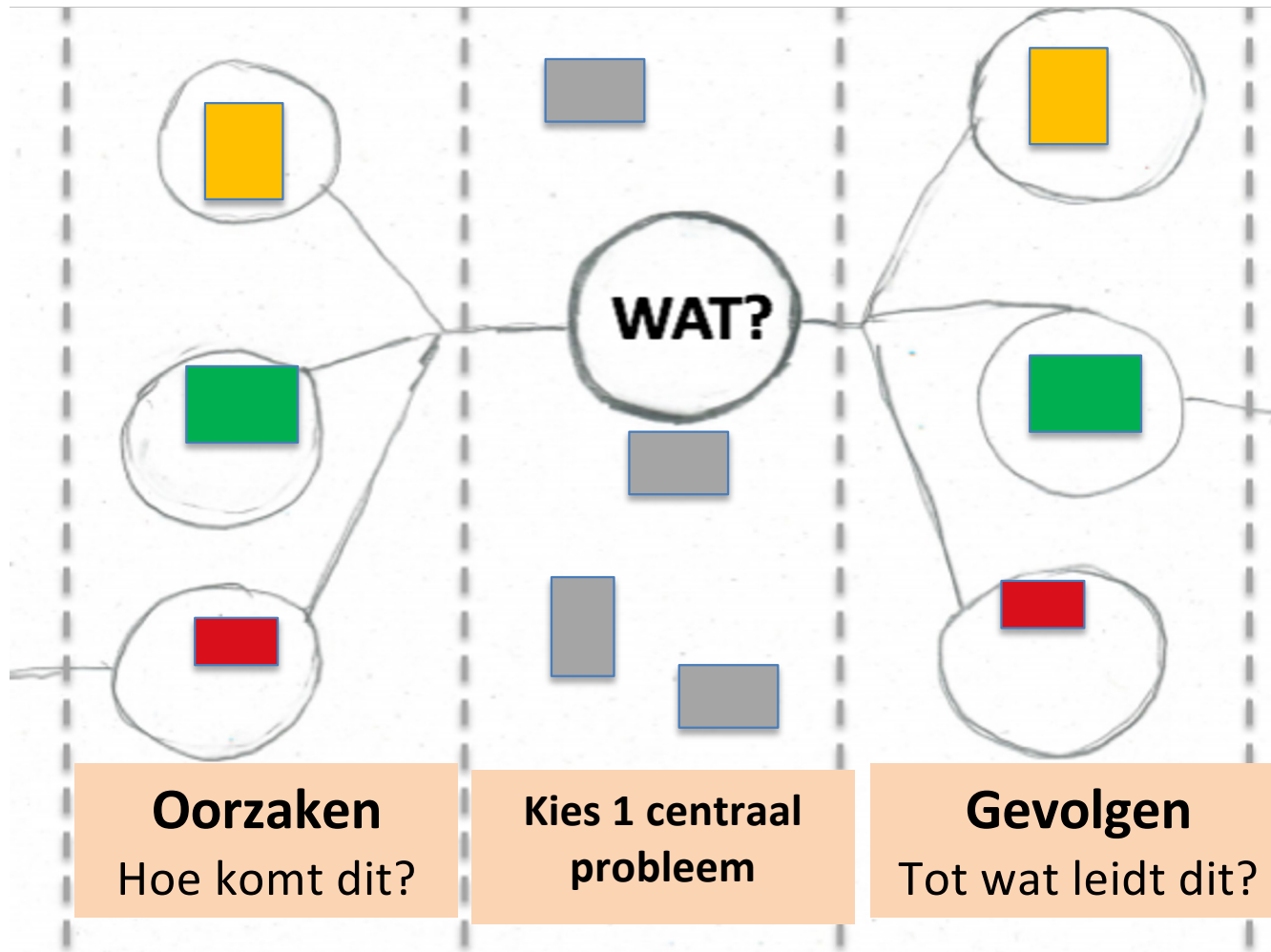
Waar heeft het mee te maken? (10')

- Kies elk een artikel.
- Lees het artikel.
- Noteer het centrale probleem op een post-it.
- Noteer oorzaken en gevolgen op post-its
- Wissel uit.

Doel: inzichten m.b.t. het probleem verruimen.

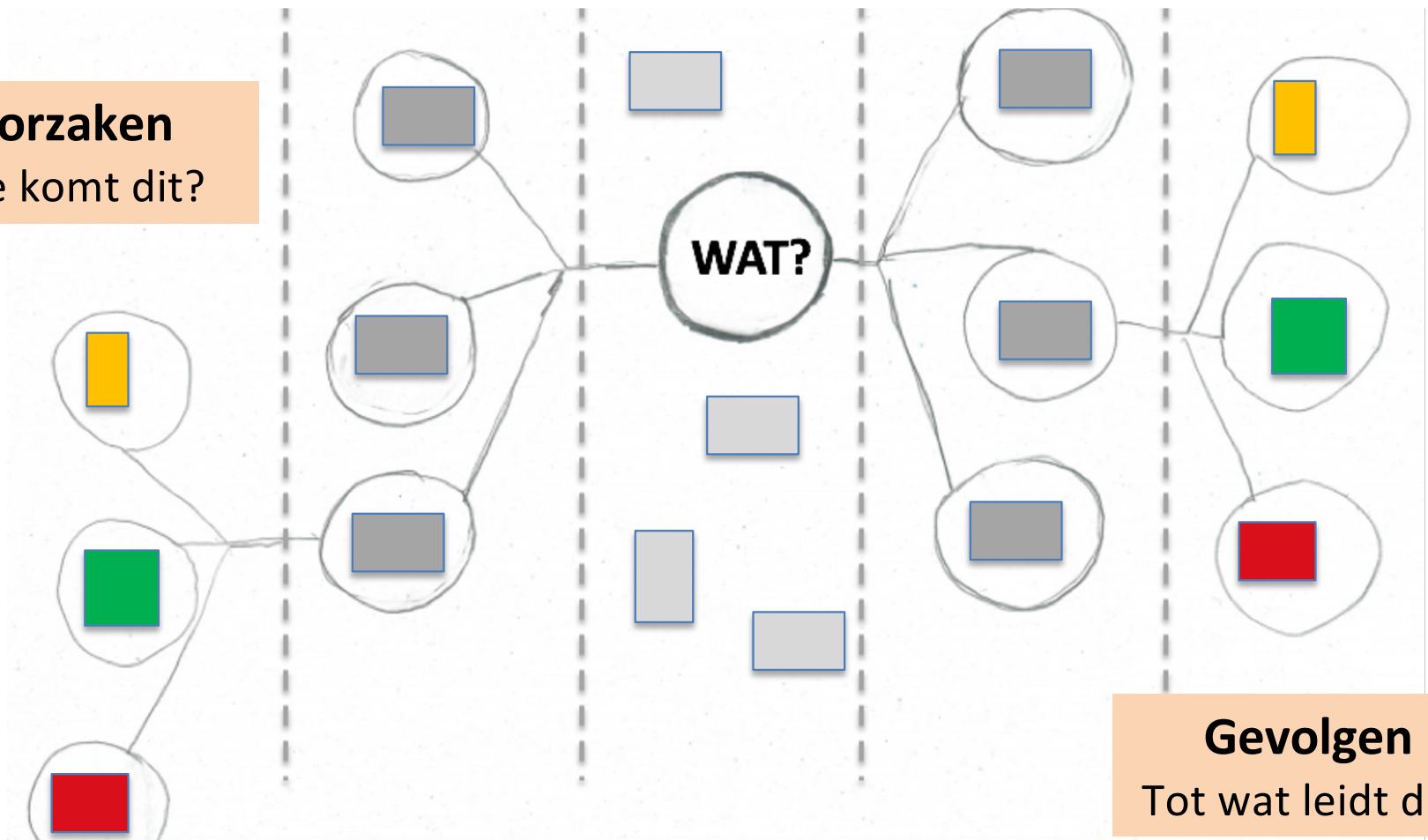
Hoe komt dit? Tot wat leidt dit? (5')

Hoe komt dit? Tot wat leidt dit? (5')

Oorzaken
Hoe komt dit?

Doel:
Relaties leggen
tussen oorzaken en
gevolgen.

Gevolgen
Tot wat leidt dit?

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Aansluiten bij de leefwereld:

- Starten vanuit een levensechte situatie
- Waarneming/ervaring
- Voorkennis activeren
- Zelf een centraal probleem/uitdaging kiezen
- Ervaringen uitwisselen

Wie is er allemaal bij betrokken? (10')

PEOPLE: Wat is de invloed van/op de **mens**?

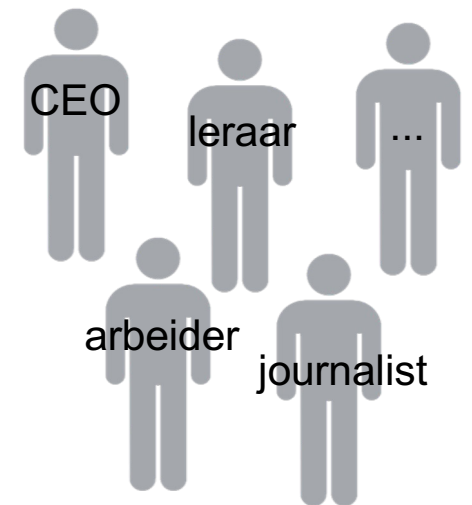
bv. Wie is er betrokken?

PLANET: Wat is de invloed van/op de **planeet**?

bv. Wat zijn de ecologische effecten?

PROFIT: Wat is de invloed van/op de **economie**?

bv. Waar zit winst, verlies en impact op welvaart?

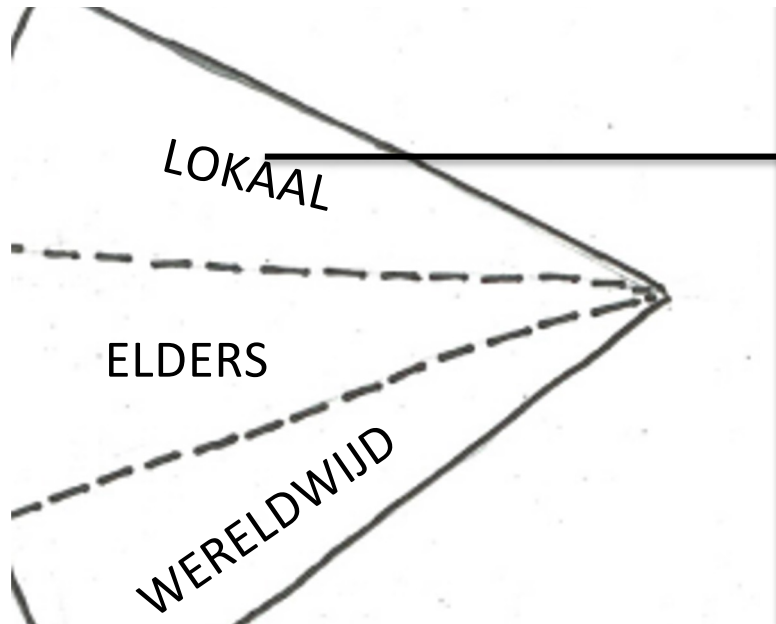

Doel: Een fenomeen benaderen vanuit duurzaamheidspijlers

Duurzaamheidspijlers: tijd en ruimte

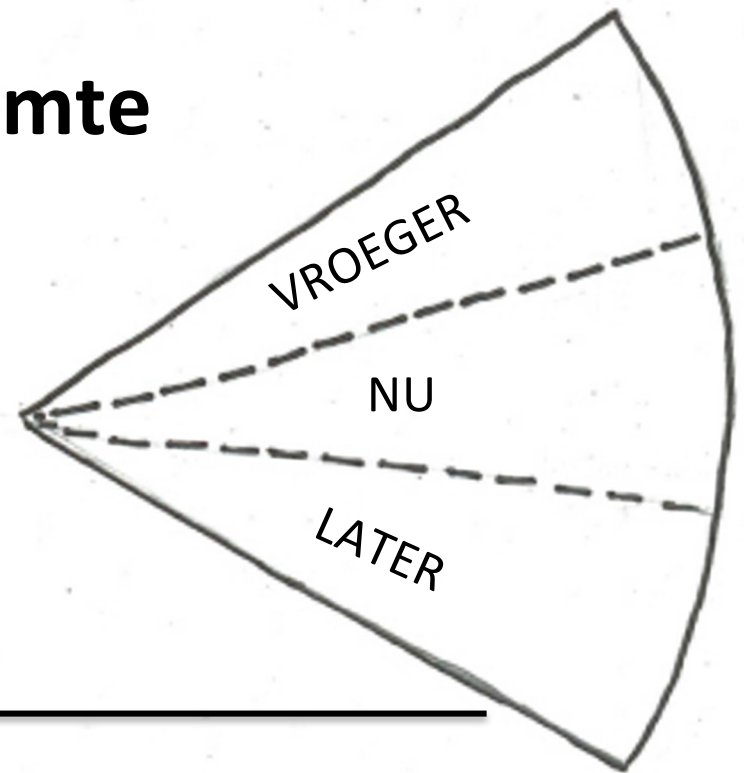
Ruimte

Is het iets dat enkel lokaal gebeurt?
Is het iets dat elders in de wereld gebeurt?
Gebeurt het overal in de wereld?

Tijd

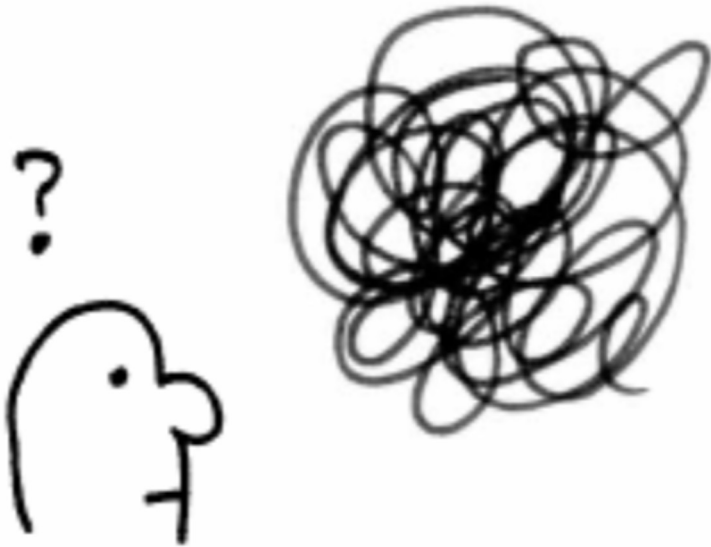
- Is dit altijd zo geweest?
- Hoe zal het verder evolueren?

Hoe link je het met de SDG's?

Duurzaamheidskwestie?

- ✓ **Complex**
- ✓ **Onderdeel groter geheel**
- ✓ **Niet duurzaamheid?**
- ✓ **Niet zomaar oplosbaar**
- Barrières?**

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

TERUGBLIK - REFLECTIE

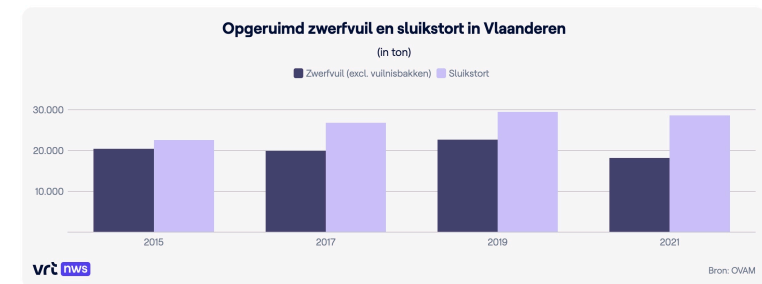
Wat hebben we gedaan & waarom?

Groter geheel in kaart

- Nieuwe kennis – inzichten verruimen
- Systeemdenken: oorzaken-gevolgen
- Visualiseren van een systeem
- Probleem/uitdaging afbakenen
- Kritisch denken (doordenken, in vraag stellen)

Diverse mensen, diverse meningen? (10')

"Rechtzaak" afval in de buurt

Diverse mensen, diverse meningen? (10')

"Rechtzaak" afval in de buurt

1. Advocaatteams voorbereiden
2. De zitting: pleidooien en verdediging
3. Vonnis
4. Reflectie

Reflectie op het verloop van de rechtzaak (10')

- Wat valt je op over het gesprek?
- Is er een consensus?
- Hoe was het om je in te leven in andere waarden?
- Wat is jouw mening?

DOEL:

- Inleven in diverse meningen
- Kenmerken van een democratische dialoog benoemen.
- Een eigen mening verwoorden over een duurzaamheidskwestie.

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Uiteenlopende waarden

- Diverse emoties en waarden opzoeken/binnenbrengen
- Veilige omgeving voor 'afwijkende' standpunten
- Eigen mening formuleren/bijstellen
- Leren argumenteren/debat/dialog
- Inleven in andere meningen/waarden: eigen waarden in vraag stellen (transformatief leren!)

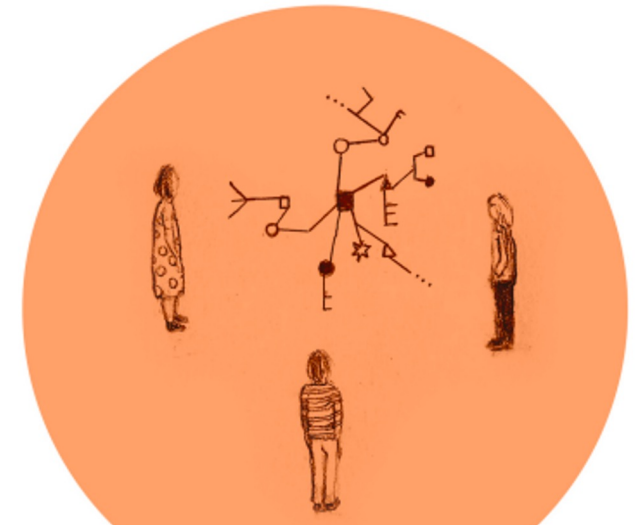
Wat is onze plek in het systeem? (5')

Waar kan 'jij' invloed op het systeem uitoefenen?

- Plaats elk om beurt een 'persoontje' binnen het systeem.
- Motiveer elk je keuze.

Doel: Kritische reflecteren over de eigen rol en die van andere binnen een systeem.

Ontwerpvraag formuleren

1. **Wat wil je aan het systeem veranderen?**

Vertrek vanuit een rood mensje. Formuleer de niet-duurzaamheid van de situatie.

2. **Formuleer een ontwerpvraag.**

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat... (gebruiker),
zodat ...(gedrag), omdat ... (visie).

Bedenken

Crazy 4

- individueel
- Telkens 1 min
- 4 'andere' manieren om deze situatie te verduurzamen.
- Koppel aan de ontwerpvraag

Steal and share

- Deel je ideeën
- Combineer
- Maak de ideeën beter
- Pitch idee

TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

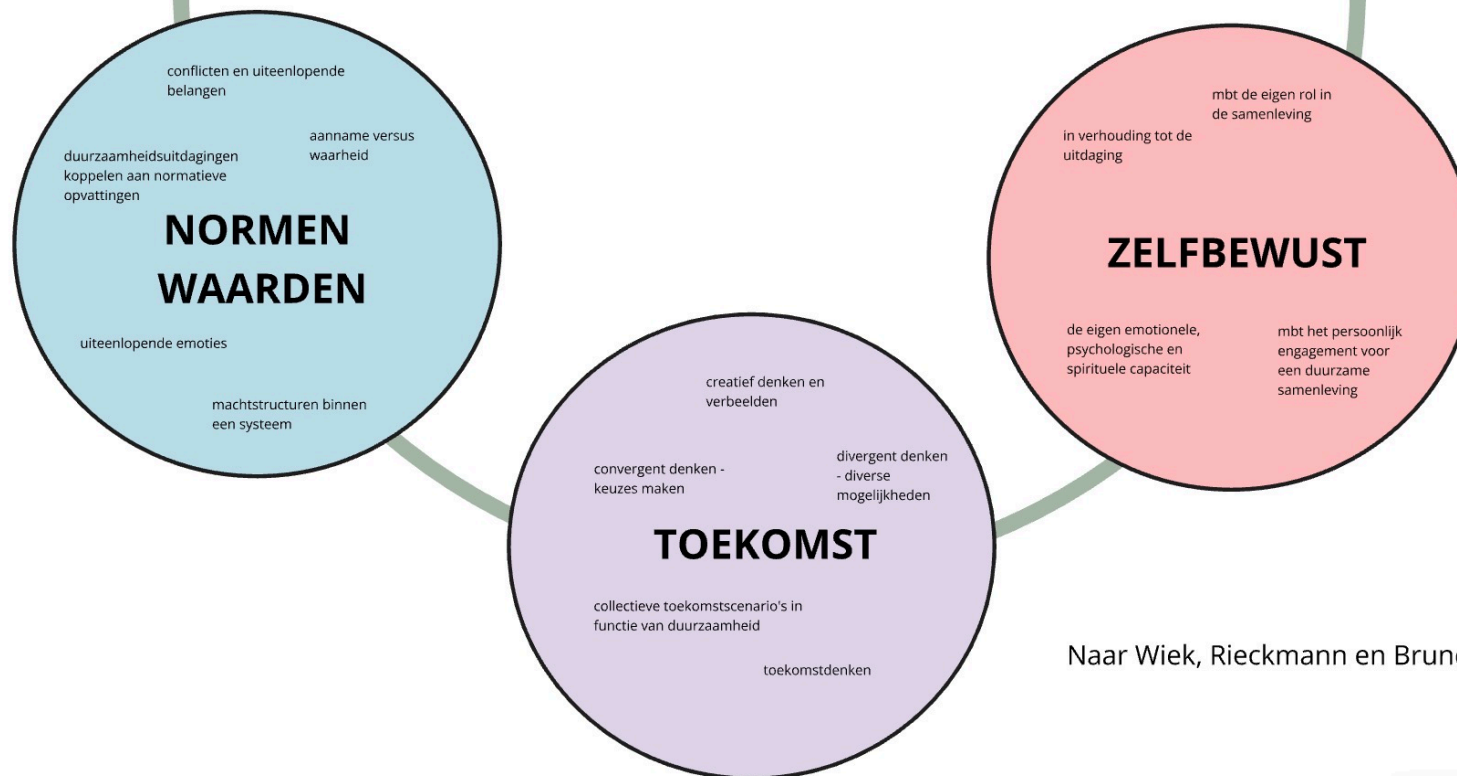
TERUGBLIK - REFLECTIE

Wat hebben we gedaan & waarom?

- Koppeling met de eigen leefwereld – betrokkenheid bij het probleem
- Diversiteit binnen de groep verkennen (rood persoontje op verschillende plaatsen in het systeem)
 - Zelf actie formuleren: autonome motivatie
 - Handelingsperspectief geven
 - Actiemogelijkheden verkennen, bedenken
 - Actie willen ondernemen
 - Creatief denken: complexe problematieken vragen om een 'out of the box' benadering

ACTIECOMPETENT WERKEN AAN DUURZAAMHEID

Actiecompetenties maken leerlingen bekwaam om op zoek te gaan naar duurzame antwoorden voor maatschappelijke uitdagingen. Actiecompetenties stellen leerlingen in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving, in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving.

Naar Wiek, Rieckmann en Brundiers.

Ruimte creëren in onderwijs:

- waar de competenties worden gelinkt aan elkaar - dus niet fragmentair
- waar meermaals wordt geoefend en leerlingen kunnen groeien in de competenties (leerlijn) kunnen groeien in de competenties (leerlijn)

**LUNCH
TIME!**

Criteria leertraject

Voor wie?

Met wie?

Binnen welke lessen? > doelen?

Samenwerking partners?

Domeinen?

Evaluatie?

Onderzoeksmateriaal | SDG16

Fast Fashion, dat zit niet lekker.

Instructiefiche leerkracht

**EERLIJKE ARBEID IN
DE TEXTIELINDUSTRIE**

Waarnemen

Vanuit een ervaring gekoppeld aan de eigen leefwereld.

Wat merken we op? Welke vragen kunnen we stellen? Welke uitdagingen kunnen we formuleren?

Verbreden

Informatie samenbrengen, synthetiseren, verbinden, visualiseren.

Wat moeten we weten om de uitdaging te begrijpen? Zien we de uitdaging ook binnen een groter geheel?

Verschillende meningen

Verschillende invalshoeken tegenover elkaar zetten.

Welke meningen zijn er? Hoe verschillen die van elkaar? Hoe voelen we ons hier zelf bij?

Onderzoekend & Ontwerpend leren

Vanuit een **uitdaging** ▲
(welk probleem willen we aanpakken?)

Vanuit een **ontwerpvraag** ▼
(hoe kunnen we het probleem oplossen?)

Terug- en vooruitblik

Voorstellen van de oplossing.

Heeft wat we ontworpen hebben ook impact? Geven we voldoende antwoord op de ontwerpnoed? Welke tips en aandachtspunten zijn er?

Uittesten

Uitproberen, experimenteren, beter maken.

Wat werkt er? Wat werkt er niet? Wat kunnen we nog aanpassen?

Bedenken

Diverse ideeën verzamelen, out of the box denken, ideeën combineren.

Welke oplossingen zijn er? Welke stappen moeten we nemen om die uit te testen?

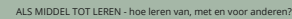
Projectontwerper: zelf aan de slag!

ALS MIDDEL TOT LEREN - hoe leren van, met en voor anderen?

ALS MIDDEL TOT LEREN - hoe leren van, met en voor anderen?

- ALS MIDDEL TOT LEREN - hoe leren van, met en voor anderen?

- ALS MIDDEL TOT LEREN - hoe leren van, met en voor anderen?

Actiecompetenties maken leerlingen bekwaam om op zoek te gaan naar duurzame antwoorden voor maatschappelijke uitdagingen. Actiecompetenties stellen leerlingen in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving, in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving.

Actiecompetenties maken leerlingen bekwaam om op zoek te gaan naar duurzame antwoorden voor maatschappelijke uitdagingen. Actiecompetenties stellen leerlingen in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving, in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving.

Naar Wiek, Rieckmann en Brundiers.

Actiecompetenties maken leerlingen bekwaam om op zoek te gaan naar duurzame antwoorden voor maatschappelijke uitdagingen. Actiecompetenties stellen leerlingen in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving, in staat een duurzame bijdrage te leveren aan de samenleving.

Raindrop Toekomstbrouwers

Toekomstbrouwers UNESCO scholen

Relevante kaders, leermiddelen & inspiratie binnen het begeleidingstraject "Toekomstbrouwers" voor UNESCO-scholen. Heb je zelf een suggestie voor bijkomende bronnen? Neem contact op met thomas.remerie@arteveldehs.be

2 bookmarks

Custom sorting

Evalueren van WBE competenties

#evaluatie

KlasCement voor wereldburgers

Op de deelsite van BeGlobal vind je leermiddelen rond wereldburgerschap. Je kan er o.m. selecteren op thema's in de klas.

#lesmateriaal

#inspiratie

<https://raindrop.io/thomas-remerie/toekomstbrouwers-unesco-scholen-48762198>

Vervolg: vooruitblik planning

